

GELENEKSEL İSTANBUL TAVRI

MEVLİD İCRASINA YÖNELİK BİR EĞİTİM MODELİ

MURAT CEMALETTİN NECİPOĞLU

dünbugün
yarın

Bu PDF dokümanı, kitabın bir kısmını içermektedir.
DBY okurları için özel olarak oluşturulmuştur.

“dün” den öğrendiklerinle
“bugün”ü yaşamak
“yarın”ları aydınlatır.

“dün” den öğrendiklerinle
“bugün”ü yaşamak
“yarın”ları aydınlatır.

© 2025, DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI™

Tüm hakları saklıdır. Kaynak gösterilerek tanıtım amacıyla ve araştırma için yapılacak kısa alıntılar dışında, yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir şekilde kopya edilemez, elektronik ve mekanik yolla çoğaltılıp, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

DBY: 492

Musiki: 1

ISBN 978-625-8686-00-5

Sertifika No: 52315

Birinci Basım: İstanbul, 2025

Yazar: Murat Cemalettin Necipoğlu

Editör: Ubeydullah Sezikli

Yayın Yönetmeni: İrfan Güngörür

Baskı Hazırlık: DBY Ajans

Baskı/Cilt:

Birlik Baskı Ozalit Tic. Ltd. Şti.

(Sertifika No: 52846)

KÜTÜPHANE BİLGİ KARTI / Library Cataloging-in-Publication Data (CIP)

Necipoğlu, Murat Cemalettin

Geleneksel İstanbul Tavrı Mevlid İcrasına Yönelik Bir Eğitim Modeli

Yazar: Murat Cemalettin Necipoğlu (Dr.) ; Editör: Ubeydullah Sezikli (Prof. Dr.)

İstanbul : DBY Yayınları, 2025.

146 s. ; 16,0 x 23,5 cm ____ (DBY Yayınları ; No. 492)

ISBN 978-625-8686-00-5

1- Musiki 2- Türk Musikisi 3- Mevlid İcrası

Bu kitap, Murat Cemalettin NECİPOĞLU tarafından İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İslam Tarihi ve Sanatları doktora programı bünyesinde Doç. Dr. Mustafa Demirci danışmanlığında gerçekleştirilen “Geleneksel İstanbul Tavrı Mevlid İcrasına Yönelik Bir Eğitim Modeli” başlıklı tezden üretilmiştir.

İçindekiler

ÖN SÖZ.....	9
GİRİŞ.....	11

BİRİNCİ BÖLÜM MEVLİD’İN TARİHSEL SÜRECİ

1. Mevlid’in Kelime Anlamı.....	13
2. Mevlid Nedir?.....	15
3. İlk Yazılan Mevlidler.....	17
3.1. İslam Tarihi’nde Yazılan İlk Mevlid Metinleri.....	17
3.2. Türk Edebiyatında Mevlidler.....	17
4. Süleyman Çelebi ve Vesîletü’n-Necât.....	20
4.1. Süleyman Çelebi’nin Hayatı.....	20
4.2. Vesîletü’n-Necât.....	21
4.3. Vesîletü’n-Necât’ın Dili – Üslûbu - Bölümleri.....	24
5. Mevlid’in Yazılma Sebebi.....	25
6. Mevlid Merasimleri’nin Tarihi Süreci.....	27
6.1. İlk Dönem.....	27
6.2. Osmanlı Dönemi Mevlid Törenleri.....	28
7. Sultanahmed Camii’ndeki Mevlid Merasimi.....	30
8. Türkiye’de Günümüz Mevlid Merasimleri.....	31
8.1. Türkiye’de Mevlid’in Okunuş Gerekçeleri.....	31
9. Besteli Mevlid.....	32

10. Mevlid Okuma Âdabı	35
10.1. Mevlid Okuma Âdabı'nda Dikkat Edilen Hususlar	38
10.2. Ayağa Kalkma- Salât ve Selâm- Duâ	40

İKİNCİ BÖLÜM

DOĞAÇLAMA VE TÜRK MÛSİKÎSİ'NDE DOĞAÇLAMA FORMLAR

1. Doğaçlama.....	43
2. Türk Mûsikîsi Vokal İcrâda Doğaçlama Formları	46
2.1. Türk Din Mûsikîsi Doğaçlama Formları	46
2.1.1. Kur'ân-ı Kerim Tilâveti	46
2.1.2. Ezan	48
2.1.3. Kamet	50
2.1.4. Salâ	51
2.1.5. Mevlid	51
2.1.6. Kaside	53
2.1.7. Mersiye	54
2.2. Klasik Türk Mûsikîsi Doğaçlama Formları	55
2.2.1. Gazel	55
2.3. Türk Halk Müziği Doğaçlama Formları	57
2.3.1. Ağıt	58
2.3.2. Arguvan Havası	59
2.3.3. Barak	60
2.3.4. Bozlak	60
2.3.5. Hoyrat	62
2.3.6. Maya	64
3. Türk Mûsikîsi Doğaçlama Formları Üzerine Genel Bir Değerlendirme	65

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

MEVLİD İCRÂSİ EĞİTİM MODELİ UYGULAMA AŞAMASI

1. Mevlid İcrâsında Bulunması Gereken Özellikler	67
1.1. Uygun Ses Özelliği	67
1.1.1. Konuşma Sesi (Dil Sesi)	69
1.1.2. Mûsikî Sesi	69
1.1.3. Register	70
1.1.4. Ses Türleri	70
2. Mûsikî Bilgisi	72

3. Edebî Vezin Bilgisi	74
3.1. Düz Kalıplar	76
3.2. Karışık Kalıplar	76
3.2.1. Yarı Karışık Kalıplar	76
3.2.2. Tam Karışık Kalıplar	76
3.3. Açık Hece	78
3.4. Kapalı Hece	78
3.5. Vasl	79
3.6. İmale	79
3.7. Med	79
3.8. Zihaf	80
3.9. Kasr	80
3.10. Sekt-i Melih	80
4. Prozodi	81
5. Dîvan Şiir Diline Hakimiyet veya Âşinâlık - Fonetik Olgusu	84
6. Mevlid İcrâsı Eğitim Modeli Uygulama Aşaması	86
6.1. Türk Mûsikîsi Öğrenimi'nde Meşk sistemi	86
6.2. Tevşih Meşk Etmek	88
6.2.1. Tevhid Bahri	89
6.2.2. Veladet Bahri	89
6.2.3. Merhaba Bahri	90
6.2.4. Mîraç Bahri	90
6.2.5. Münacaat Bahri	90
6.3. Mûsikî Eseri Meşk Etmek	91
6.3.1. Tevhid Bahri	93
6.3.2. Veladet Bahri	93
6.3.3. Merhaba Bahri	93
6.3.4. Mîraç Bahri	93
6.3.5. Münacaat Bahri	94
6.4. Mevlid Güfteleri Edebî Vezin Okunuşları	94
6.4.1. Tevhid Bahri	96
6.4.2. Veladet Bahri	99
6.4.3. Merhaba Bahri	103
6.4.4. Mîraç Bahri	105
6.4.5. Münacaat Bahri	108
6.5. Mevlid İcra Makamsal Analizleri	110
6.5.1. Tevhid Bahri	111
6.5.2. Veladet Bahri	116

6.5.3. Merhaba Bahri	124
6.5.4. Miraç Bahri	128
6.5.5. Münacaat Bahri.....	134
SONUÇ	137
KAYNAKÇA	139
EKLER	145

Ön Söz

Mevlid icrâsında muvaffak olabilmenin birçok vasfı birden hâiz olmayı gerektirdiği şüphesizdir. Lâkin tavrın hakkını vermek ve günümüzde de varlığını sürdüren mevlidin bu icrâ tavrından taviz vermemek bu bağlamda en önemli unsurdur. Nitekim meşhur mevlidhanlar tarihi ve icrâ kayıtları incelendiğinde söz konusu durumun müşahede edilebilmesi mümkündür. Bu çalışmada bazı üstadların icrâlarındaki makam geçki başarılarına dikkat çekilmiş ve diğer birçok üstadın ise mûsikî donanımı az olmasına rağmen icrâdaki başarılarının ses vüs'atleri dolayısıyla olduğu vurgulanmıştır. Ancak hangi iki vasfı hâiz olurlarsa olsunlar meşhur mevlidhanlar tarihinde vâir olmaları daha ziyade mevlid icrâ tavırları dolayısıyladır.

Bu çalışmada, bazı icracıların makam geçişlerindeki müzikal başarılarına odaklanılırken, diğer icracıların müzikal donanımlarının nispeten sınırlı olmasına rağmen, icradaki başarılarının vokal kapasitelerinden kaynaklandığı vurgulanmaktadır. Bununla birlikte, hangi iki vusfa sahip olurlarsa olsunlar, mevlidhanların tarihteki yerleri, büyük ölçüde mevlid icra tavırlarına dayanmaktadır.

Yüksek lisans tezinde; günümüzde de devam eden mevlid icra tavrının, Kur'an tilavetlerinde tezahür eden İstanbul tavrı olduğu genel kabulü, tarafımızdan çeşitli analizlerle ortaya konulmuş ve sunulmuştu. "Geleneksel İstanbul Tavrı Mevlid İcrasına Yönelik Bir Eğitim Modeli" başlıklı bu çalışma ise, hem yüksek lisans teziyle olan bağlantısı hem de son yıllarda mevlid icrasına olan ilginin artması ve bunun Türk Din Mûsikîsi kültürünün yaşatılması açısından son derece memnuniyet verici olması sebebiyle tasarlanmıştır. Mevlid icra etmek isteyen yeni adaylara bu modelin faydalı olması en büyük temennimizdir.

Evvel hamdim ve şükrüm; Hâlık-ı Zü'l Celâl'im (c.c.) içindir.

Duâlarım; merhume anneciğim ve merhum babacığımın Azîz ruhlarıdır.

Özel ve sonsuz teşekkürüm; Akademik yolculuğumun ilk gününden itibaren ben-denize her türlü desteği veren, saat mefhumu gözetmeksizin sorularımı cevaplayan ve varlığıyla iyi hissettiren, saygıdeğer hocam Prof. Dr. Ubeydullah Sezikli içindir.

Katkılarından dolayı tez danışmanım Doç. Dr. Mustafa Demirci'ye; yardımlarını ve desteklerini esirgemeyen hocalarım Prof. Dr. Muharrem Hafız, Dr. Mustafa Tahir Öztürk, Doç. Dr. Bünyamin Ayçiçeği, Doç. Dr. Talha Günaydın ve Arş. Gör. Abdüsselam Akbaş'a; çalışma kapsamındaki mevlid icralarının makamsal analizlerinde desteğini esirgemeyen İTÜ-TMDK Öğr. Gör. İdris Melih Berse ile icrâların stüdyo aşamasındaki desteği dolayısıyla kadim dostum neyzen Başar Dikici'ye içtenlikle teşekkür ederim. Ve son olarak, akademik yolculuğum boyunca yanımda olan değerli hayat arkadaşım Filiz Hanım ve sevgili kızım Reyyan'a teşekkürlerim sonsuzdur...

Merhum babacığım, hocam, üstadım Hacı Hafız Şerafettin Necipoğlu'nun berhayât iken okuduğu tüm Kur'an tilâvetleri, ezanlar ve mevlidler; Bendeniz'in küçük yaşlardan itibaren câmi mûsikîsine olan hayranlığımı ve dahi yönelimimi artırmıştı. Lâkin Hz. Peygamber (Sav.)'e olan aşkın mısralarda hayat bulduğu bir şâheser olan mevlide akademik anlamda hizmet edeceğim hiç aklıma gelmezdi. Lâkin bir İlâhi tecellidir ki; küçük yaşlarda câmimizdeki cemiyetlerde meşk etmiştim mevlidi, gül suyu ve şeker dağıtırken... Üstelik farkında olmadan... Bizzat almıştım tavrı, kimi zaman mevlid icrâ etmek için câmimizi teşrif eden ve sonrasında aynı meclislerde birlikte okuma onuruna eriştiğim Türkiye'nin en meşhur mevlidhanlarından... Çanakkaleli, Bahriyeli, Fevzi Mısırlı, Yusuf Gebzeli ve niceleri... Kabirleri nûr makamları mâmûr olsun!

Bu çalışmamı câmiî mûsikîsini kendisinden meşk etmiş olmakla iftihar ettiğim ilk hocam, fem-i muhsinim merhum Babacığım Hacı Hafız Şerafettin Necipoğlu'na ithaf ediyorum.

Dr. Murat Cemalettin Necipoğlu
İstanbul, 2025

Kaynakça

- Akdoğan, Bayram: “Çeşitli Yönleriyle Ezanlarımız” Harran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, Yıl:18, Ocak- Haziran, 2013.
- Akdoğan, Onur: **Türk Müziğinde Türler ve Biçimler**, Meta Basım, İzmir, 2003.
- Akkuş, Mehmet, Derman, Uğur: **Süleyman Çelebi Vesiletü'n-Necât (Mevlid)**, Dib. Yayınları, Ankara, 2020.
- Aksoy, Hasan: “Eski Türk Edebiyatı'nda Mevlidler”, Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi, 2007.
- Akün, Ömer Faruk: “Divan Edebiyatı”, TDVİA, 1994, C. 9.
- Aladağ, Çiğdem: “Ses Eğitiminde Register Kavramı ve Ses Türleri”, Akdeniz Üniv. Uluslararası Müzik ve Sahne Sanatları Dergisi/ Umssd, C. 1, Sy.1, Aralık, 2017.
- Alkan, Uğur: “Geçmişten Günümüze Türklerde Ezan Mûsikîsi” Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2014.
- Alvan, Türkan, Alvan, M. Hakan: **Saz ve Söz Meclisi**, Şule Yayınları, İstanbul, 2019.
- Arel, H. Saadettin: **Prozodi Dersleri**, Pan Yayıncılık, İstanbul, 1992.
- Ateş, Ahmed: **Süleyman Çelebi, Vesiletü'n-Necât, Mevlid**, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 1954.
- Ateş, Erdoğan: “Geçmişten Günümüze Mevlid İcraları ve Önemli Mevlidhanlar“, Süleyman Çelebi ve Mevlidi Yazılışı, Yayılışı ve Etkileri Sempozyumu, Bursa Osmangazi Belediyesi, Bursa, 2007.
- Ateş, Erdoğan: **Câmi Mûsikîsi**, Rağbet Yayınları, İstanbul, 2018.
- Ateş, Erdoğan: **Türk Din Mûsikîsi / Camii ve Tekke Mûsikîsi Türleri- Türk Din Mûsikîsi Tarihi- Tanımlar ve Örnek Eserler**, Rağbet Yayınları, 2020.
- Avcı, A. Haydar: “Ağıt Geleneği ve Ağıtlar” Folklor/ Edebiyat, Eylül 1995.
- Ayan, Özata: **Saadet Gültaş'ın Arşivindeki Mûsikî Sohbetleri**, Kubbealtı Neşriyat, İstanbul, 2020.

- Aymutlu, Ahmed: **Süleyman Çelebi ve Mevlid-i Şerif**, Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları: 2216, İstanbul, 1995.
- Bakırcı, Selami: **Mevlid/Doğuşu ve Gelişmesi**, Akademik Araştırmalar Yayınları:1, İstanbul, 2003.
- Banarlı, Nihad Sami: **Büyük Nazîreler/ Mevlid ve Mevlid'de Milli Çizgiler** İstanbul Yüksek İslam Enstitüsü Yayınları:2, Osman Yalçın Matbaası İstanbul, 1962.
- Barkçın, Savaş Ş: **Gönül Makamı (Müziğimizizin Anlamı)**, İnsan Yayınları, İstanbul, 2017.
- Baykal, Kâzım: **Süleyman Çelebi ve Mevlid**, Yayına Hazırlayan. Kadir Atlansoy, Bursa Eski Eserleri Sevenler Kurumu, Bursa, 1999.
- Baykara, Ruhi: **Türk Din Müsikîsi'nde Formlar**, Ankara Üni. Sosyal Bil. Ens.,Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 1999.
- Behar, Cem: **Aşk Olmayınca Meşk Olmaz**, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 2019.
- Behar, Cem: **Zaman, Mekân, Müzik**, Afa Yayınları, İstanbul, 1992.
- Belviranlı, Ali Kemal: **Arüz ve Ahenk**, Selçuk Yayınları / Ahmet Said Matbaası, İstanbul, 1965.
- Belviranlı, Ali Kemal: **Mûsiki Rehberi Dinî Mûsikî**, Nedve Yayınları, Konya, 1975.
- Börekçi, Alper: **Türk Halk Müziği'nde Uzun Havaların Müzikal Analizi ve Öğretimine Yönelik Analitik Bir Yaklaşım** Mehmet Akif Ersoy Üni. Eğt. Bil. Ens., Yayınlanmamış Doktora Tezi, 2020.
- Can, Adem: “Sehl-İ Mümteni Estetiği”, *Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 2020.
- Çağıl, Necdet: **Kur'an Belâgatı ve Fonetigi Yönünden Kıraatler**, Atatürk Üni. Sos. Bil. Ens., Yayınlanmamış Doktora Tezi, 2002.
- Çelebi, Süleyman: **Vesîletü'n-Necât/(Mevlid)/(Reisü'l Hattâtîn Ahmed Hamdi Akdik'in Hattıyla)**, Hazırlayanlar: Mehmet Akkuş - Uğur Derman, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara, 2013.
- Çete, Adem: **Gaziantep Barak Türküleri (Yeni Derlemeler ve Bunların Notaya Alınması)**, Gaziantep Üni. Sosyal Bil. Ens.,Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2019.
- Çollak, Fatih: <https://www.kuranakademi.com/Makaleler/Kuran-Tilâvetinde-Istanbul-Tavri>. Pdf, 14.04.2019. Yrd. Doç. Dr. Fatih Çollak, İstanbul, Kur'an Tilâvetinde İstanbul Tavrı”
- Devellioğlu, Ferit: **Osmanlıca - Türkçe Ansiklopedik Lûgat**, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, 21. Baskı 2004.
- Dilçin, Cem: **Örneklerle Türk Şiir Bilgisi**, Türk Dil Kurumu Yayınları Sevinç Basımevi / Birinci Basılış, Ankara, 1983,
- Duygulu, Melih: **Türk Halk Müziği Sözlüğü**, Pan Yayıncılık, Ankara, 2014.
- Düzenli, Pehlül: **İslam Kültür Tarihinde Musîki**, Kayıhan Yayınları, İstanbul, 2014.
- Efe, Adem: **Kültür Coğrafyamız'da Hz.Muhammed-1.Uluslararası Sempozyum/Türk Kültüründe Mevlid Geleneği**, Diyanet Vakfı Yayınları, Sakarya, 2009, C.I, Sy.167
- Efe, Adem: **Türk Kültüründe Mevlid Geleneği**, Avrupa İslam Üniversitesi İslam Araştırmaları, Rotterdam, 2010.

- Emnalar, Atınc: **Tüm Yönleriyle Türk Halk Müziği ve Nazariyatı**, Ege Üniversitesi Basımevi, İzmir, 1998.
- Erdoğdular, Ahmet **Müzikte Doğaçlama Kültürü** İstanbul Üni. Sosyal Bil. Ens., Yayınlanmamış Doktora Tezi, 2022.
- Ergun, Sadeddin Nüzhet: **Türk Müsikîsi Antolojisi**, Rıza Koşkun Matbaası, İstanbul,1942.
- Ersoy, Mehmet Akif: **Safahât**, Yayına Hazırlayan- Mehmet Kanar, Say Yayınları, İstanbul, 2017.
- Feyzioğlu, Nesrin: “Geleneksel Türk Sanat Müsikîsi Bestekârlığı'nda Söz-Beste İlişkisi”, *Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi*, 2005, S. 173,174.
- Gafarov, Anar: “Râgıb El Isfahânî'de İnsan Tasavvuru”, *M.Ü. İlahiyat Fakültesi Dergisi* 30, 187-214, 2006/1, S. 197.
- Gökdemir, Ayvaz: **Türk Kültürü ve Mevlid** Kutlu Doğum Haftası, 1989, Tdv Yayınları, Ankara.
- Gültaş, Saadet: **Türk Dilinin Diksiyonu-Prozodisi Vurgu ve Vurgulamaları ile Türk Müsikîsinde Prozodi**, Kurtiş Matbaacılık, İstanbul, 2003.
- Haipoğlu, Ahmet: **Karşılaştırmalı ve Uygulamalı Türk Müsikîsi Prozodisi**, Trt Müzik Dairesi Yayınları, Ankara, 1998.
- Hatipoğlu, Şahine: “Doğaçlamada Duygu ve Kurgu Sorunları-Doğaçlama Teknikleri” *Süleyman Demirel Üniv. Güzel Sanatlar Fak. Hakemli Dergisi, Art-E, Özel Sayı, Kasım* 12, S. 157.
- Horata, Osman: “Klasik Türk Edebiyatının Yerlilikle İmtihanı- Yerlilik ve Klasik Türk Edebiyatı, Klasik Türk Edebiyatında Yerlilik” Editörler- M. Fatih Köksal- Emre Berkan Yeni, İstanbul Kültür Üniversitesi, 2022, S. 124,125.
- İlgar, İhsan: **Vesîletü'n-Necat/Mevlid**, Okat Yayınevi, İstanbul, 1965.
- İşık, Emin: “Mevlid Nasıl Okunur ve Nasıl Okunmalı”, *Yazılışının 600. Yılında Bir Kutlu Doğum Şaheseri Sempozyumu*”Mevlid ve Süleyman Çelebi”, Edt. Bilal Kemikli- Osman Çetin, Ankara, 2010, S. 542-545
- İbrahim Ed- Dâkûkî “Hoyrat” TDVİA, 1998, C. 18 S. 259,260.
- İnançer, Ömer Tuğrul: “Dini Müsikî”, *Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi*, İstanbul, C.3, S.58
- İtil, Fatma Münevver: **Türk Müziği Devlet Konservatuarlarında Okutulan Tsm Ses Eğitimine Yönelik Bir Öğretim Modeli Önerisi**, Sakarya Üni. Sosyal Bil. Ens. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2011.
- Kaplan, Zekai: **Dinî Müsiki**, Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul, 1991.
- Karaçam, İsmail: **Kur'an-ı Kerim'in Faziletleri ve Okunma Kaideleri**, İfav Yay., İstanbul 2011.
- Karadeniz, M. Ekrem: **Türk Müsikîsinin Nazariye ve Esasları**, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 2013.
- Karakaya, Oğuz, Önal, Hamit: “Türk Halk Müziği'nde Bir Uzun Hava Türü Olarak Bozlak”, *Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, S. 711
- Kemikli, Bilal, Çetin, Osman: “Ulu Cami'nin Bilge İmamı/ Süleyman Çelebi ve Mevlidi”, Ed. Bilal Kemikli- Osman Çetin Önsöz” *Yazılışının 600. Yılında Bir Kutlu Doğum Şaheseri Uluslararası Mevlid Sempozyumu*, Ankara 2010,7-8, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara, 2015, S.14.

- Khan, Sufi İnyat: **İnsan ve Evren Arasındaki Köprü**, Çev.: Kaan H.Ökten- Tuğrul Ökten, Artan Yayınevi, İstanbul, 2001.
- Koca, Fatih: “Dini Müsikî Formu Olarak Mevlîd ve Dobruca Besteli Mevlîdi”, Diyanet İlmî Dergi, 2019, C.55, Sy. 1 S. 161.
- Koca, Fatih: **İslam Medeniyetinde Sala ve Salavat Geleneği**, Dib Yayınları, Ankara, 2017.
- Koçu, Reşat Ekrem: “İstanbul’da Ezan Müsikîsi” Hayat Tarih Mecmuası, Ocak- 1969, Sy.11, S. 20
- Köksal, M. Fatih: **Mevlid-Nâme**, Tdv Yayın Matbaacılık, Ankara, 2011, S. 26,27
- Kurtuldu, Elif Bilge, Ergan, M. Salih: “Geleneksel Türk Müsikîsi İcracılarından Hafız Sami’nin Hayatı ve Gazel İcracılığı Üzerine Bir Çalışma”, Türkiyat Araştırmaları Dergisi, 2011, Sy.29, S. 579, 580
- Kurtuluş, Ziya: Kur’an’ı Kerim’de Kırâat, Tilâvet ve Tertil Kavramları, Fırat Üni. Sosyal Bil. Ens.,Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2014, S. 63
- Mermutlu, Bahri: “Besteli Mevlid Meselesi, Süleyman Çelebi ve Mevlidi Yazılışı, Yayılışı ve Etkileri Sempozyumu”, Bursa Osmangazi Belediyesi, Bursa, 2007, S. 415.
- Necipoğlu, Murat Cemalettin: İstanbul Tavrı Mevlid İcrası, İstanbul Üni. Sos. Bil. Ens., Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2021.
- Ökten, Saadetin “Mevlid veya Bir Medeniyet Beyannamesi”,Yazılışının 600. Yılında Bir Kutlu Doğum Şaheseri Sempozyumu”Mevlid ve Süleyman Çelebi”, Edt. Bilal Kemikli- Osman Çetin, Ankara, 2010, S. 31,32.
- Öncel, Mehmet: “Bozlak: Şanlıurfa Müziğinde Hoyrat ve Hoyratçılık: Yaşar Özden Örneği”, İstem, Winter 2019, Sy.34, S. 355,356.
- Önen, Akın: **Türkçeyi Türkçe Konuşmak**, İnkılâp Kitabevi, İstanbul, 2004.
- Özalp, M. Nazmi: **Türk Müsikîsi Beste Formları**, Trt Genel Sekreterlik Basın ve Yayın Müdürlüğü Yayınları, Ankara, 1992.
- Özbek, Mehmet: **Türk Halk Müziği Türler El Kitabı**, Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, Ankara, 2014.
- Özcan, Nuri: “Ders Notları”, Mersiye”, S. 35
- Özcan, Nuri: “Müsiki” TDVİA, 2004, C.29 S.374,375
- Özcan, Nuri: “Sebilci Hüseyin”, TDVİA, 2019, C. Ek2 S. 479,480
- Özcan, Nuri: “Klasik Mevlid Okuyuşları ve Tevşih İlâhileri”,Yazılışının 600. Yılında Bir Kutlu Doğum Şaheseri Sempozyumu”Mevlid ve Süleyman Çelebi”, Edt. Bilal Kemikli- Osman Çetin, Ankara, 2010, S. 488,489.
- Özel, Ahmet: “Mevlid’in Tarihi ve Dini Hükümü”, Din ve Hayat: İstanbul Müftülüğü Dergisi, 2007, Sy. 1, S. 25.
- Özel, Ahmet: “Osmanlılar’da Mevlid Törenleri”, TDVİA, C. 29, S. 475
- Özel, Ahmet: “Mevlid”, TDVİA, C.29, S.475.

- Özgür, Canan: Şan Eğitiminde Rezonatör Bölge Kullanımı, İstanbul Üni. Sosyal Bil. Ens., Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2016.
- Özkan, İsmail Hakkı: “Gazel” TDVİA, 1996, C. 13 S. 442,443.
- Özkan, İsmail Hakkı: **Türk Müsikîsi Nazariyatı ve Usulleri Kudüm Velvelleri**, Ötüken Neşriyat, İstanbul, 1984.
- Öztuna, Yılmaz: **Türk Müsikîsi Kavram ve Terimler Ansiklopedisi**, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, Ankara, 2000.
- Pala, İskender: **Divan Edebiyatı**, Kapı Yayınları, (12. Basım), İstanbul, 2008.
- Parlak, Erol: “Bozlak: Anadolu’nun Gökkubbeye Salınan Çılgılığı”, Müzik Eğitimi Dergisi, Bahar 2014, Sy.9, S. 61
- Pekolcay, Necla: **Mevlid, Vesîletü’n-Necât**, Dergâh Yayınları, Birinci Baskı, İstanbul, 1980.
- Pekolcay, Necla: **Mevlid (Vesîletü’n-Necât)**, Süleyman Çelebi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara, 1997.
- Sağlam, İsmail: “Mevlid Merasimlerinin Yaygın Din Eğitimi Açısından Değerlendirilmesi”, Süleyman Çelebi ve Mevlid Yazılışı, Yayılışı ve Etkileri Sempozyumu, Ed. Mustafa Kara, Bilal Kemikli 2007, Bursa S.336,337.
- Sağman, Ali Rıza: **Mevlid Nasıl Okunur ve Mevlidhanlar**, Fakülteler Matbaası, İstanbul, 1951.
- Sarısözen, Muzaffer: **Türk Halk Müsikîsi Usülleri**, Milli Posta Matbaası, 1962.
- Sezikli, Ubeydullah: **Makamlarla Türk Din Müsikîsi Eğitim Seti**, Dört Mevsim Kitap Yay., İstanbul, 2013.
- Sezikli, Ubeydullah: “Besteli Mevlid Üzerine İki Yazma Eser” Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, Adana, 2008, C. 8, Sy.1, S. 182
- Şen, Yavuz, Akbaş, Erkan: “Geleneksel Türk Halk Müziği Uzun Hava Türlerinden Olan Ma-yaların Makamsal Analizi”, Atatürk Üniv. Sos. Bil. Ens. Dergisi, S. 608.
- Tannıkorur, Çinuçen: **Osmanlı Dönemi Türk Müsikîsi**, Dergâh Yayınları, Ankara, 2003.
- Tatçı, Mustafa: “Mevlid Türüne Dair Bazı Değerlendirmeler”,Yazılışının 600. Yılında Bir Kutlu Doğum Şaheseri Sempozyumu, Mevlid ve Süleyman Çelebi”, Ed. Bilal Kemikli- Osman Çetin, Ankara, 2010, S. 132.
- Tecimer, Cem: Türk Müsikîsi Hakkında Bazı Mütalaalar: Nota-Hafıza İkilemi ve Hafıza Plü-ralizmi” Rast Müzikoloji Dergisi, C.V, Sy.1, 2017, S. 1475.
- Tek, Abdurrezzak: “Mevlid’de Hakikat-i Muhammediyye Vurgusu”, Süleyman Çelebi ve Mevlid Yazılışı, Yayılışı ve Etkileri Sempozyumu”, Edt. Mustafa Kara- Bilal Kemikli, Osmangazi Belediyesi Yayınları, Bursa, 2007, S. 175.
- Tekin, Abdülkadir: **İslama Göre Ses Müsikî Sanatı**, Gece Kitaplığı, Ankara, 2016.
- Tıraşçı, Mehmet: **Türk Din Müsikîsi Ders Notları**, İstanbul, 2015.
- Timurtaş, Faruk K.: **Süleyman Çelebi Mevlid Vesîletü’n-Necât**, Milli Eğitim Basımevi, Birinci Basım, İstanbul, 1970.)

- Tura, Yalçın “Gazel” Geçmişten Günümüze Türk Müziği Dersaadet’te Akşam, Türkiye İş Bankası Yayınları, 2000, S.13
- Turabi, Ahmet Hakkı: **Türk Din Mûsikîsi El Kitabı**, Ankara, 2017.
- Uludağ, Süleyman: “Gazel” TDVİA, 1988, C. 1, S. 470,472.
- Uludağ, Süleyman: “Mevlid ve İslami İlimler”,Yazılışının 600. Yılında Bir Kutlu Doğum Şaheseri Sempozyumu”Mevlid ve Süleyman Çelebi”, Edt. Bilal Kemikli- Osman Çetin, Ankara, 2010, S. 316.
- Uygun, Mehmet Nuri: “Kur’an ve Mûsikî, Tartışmalı İlmi Toplantılar Dizisi”, 34, Ensar Neşriyat, 64, İstanbul, 2001, S. 51,52
- Uzun, Mustafa İsmet: “Taktî” TDVİA, 2010, C. 39 S. 483.
- Vassaf, Hüseyin **Mevlid Şerhi/Gülzâr-ı Aşk**, Hazırlayanlar. Dr. Mustafa Tatcı- Dr. Musa Yıldız- Kaplan Üstüner, Dergâh Yayınları 1.Baskı-2006.
- Yahşi, Turgut: İstanbul ve Kahire Tilâvet Tavrılarının Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi, Marmara Üni. Sos. Bil. Ens., Yayınlanmamış Doktora Tezi, 2018.
- Yavuzoğlu, Nail: “Türk Müziğinin’ndeki Temel Sorunların Eğitimle, Kitle- İletişim Kurumlarına Yansımaları ve Çözüm Arayışı” İstanbul Üni. Sos. Bil. Ens., Doktora Tezi, 1994.
- Yücedoğru, Tevfik: “İnanç Esasları Açısından Vesîletü’n-Necât”, Süleyman Çelebi ve Mevlid Yazılışı, Yayılışı ve Etkileri Sempozyumu, Edt. Mustafa Kara- Bilal Kemikli, Osman-gazi Belediyesi Yayınları, Bursa, 2007, S. 215.
- Yücel, Haluk: “Türk Halk Müziği Üzerine Bir İnceleme” Akademik Bakış Dergisi, Eylül-Ekim 2011, Sy.26, S. 8
- Yürümez, Erkan: “Uzun Hava Türleri Araştırma-İnceleme, Notasyon ve Metodolojik Eğitim”, Fırat Üni. Sos. Bil. Ens., Yüksek Lisans Tezi, 2019.
- Kur’anı Kerîm**, 17/70.
- Türk Halk Müziği Sözlü Eserler Antolojisi-3- Uzun Havalara**, Türkiye Radyo Televizyon Kurumu Müzik Dairesi Başkanlığı, Trt Yayınları, Ankara, 2009.

GELENEKSEL İSTANBUL TAVRI MEVLİD İCRASINA YÖNELİK BİR EĞİTİM MODELİ

Mevlid, Türk edebiyatı dinî eserler kategorisinde en önemli nazım türlerinden birini teşkil etmektedir. Dîvan edebiyatı methiye türünün bir temsilcisi olması ve asıl konu itibarıyla Hz. Peygamber’in doğumu ve hayatını ele alması, yüzlerce mevlidin yazılmasını beraberinde getirmiştir. Süleyman Çelebi, sadeliği ve anlaşılır üslûbu ile birlikte dönemin edebî vezni aruzu fevkalâde uyguladığı mevlidine “sehl-i mümtenî” unvanı kazandırmıştır. Söz konusu eser, aruzun iyi bir yansıması olmuş ve mûsikî icrasına zemin oluşturmuştur.

Süleyman Çelebi mevlidinin XVI. yüzyıl sonlarında yaşayan Sinaneddin Yusuf Çelebi, XVII. yüzyıl ilk yarısında yaşayan Bursalı Sekban ve muhtelif musikînaslarca bestelendiği ve bu besteli mevlidlerin icrâ edildiği bilinmekte ise de asıl mevlidin mûsikî icrâ özelliği doğaçlama irticâfî (anlık beste) tekniği ile devam edilmektedir. Başarının sadece sahip olunan kişisel yeteneğe endeksli olduğu bu icrâ özelliği ise yeni mevlidhan adaylarının eğitimini oldukça zorlaştırmaktadır.

Bu çalışma; yeni mevlidhan adaylarının yetişmelerinde kendilerine konu ile ilgili tüm detayların, izleyebilecekleri yolların, mevlidi tavrıyla en doğru şekilde icrâ etmelerine yönelik örneklerin ve dikkat edilmesi gereken hususların aktarıldığı bir içerikten oluşmaktadır. Mevlidin tarihsel sürecinin birinci bölümünü, Türk mûsikîsinde doğaçlama formlarının ikinci bölümünü teşkil ettiği çalışmanın üçüncü bölümü Mevlid icrâsı eğitim modeli uygulama aşamasıdır.

“dün”den öğrendiklerinle
“bugün”ü yaşamak
“yarın”ları aydınlatır.

ISBN 978-625-8686-00-5

9 786258 686005